

Změna v metodách odhadu pracovních sil

27.7.2023 - | Český statistický úřad

Počínaje 1. srpnem 2023 dojde k plánované úpravě metodiky odhadu pracovních sil.

- Váhové schéma pro Výběrové šetření pracovních sil je nově upraveno tak, že bude zahrnovat pouze populaci bydlící v soukromých domácnostech a nové váhy současně poprvé zahrnou válečné uprchlíky z Ukrajiny. Aby se minimalizovaly důsledky pro časové řady klíčových ukazatelů, budou obě změny nasazeny současně spolu s publikováním dat za měsíc červen 2023, a to souběžně s daty dle starší metodiky.

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) provádí Český statistický úřad již od roku 1993 a je součástí celoevropského zjišťování používající zkratku LFS – Labour Force Survey. Díky jednotné metodice šetření, postavené na nařízeních Evropské unie a doporučeních Mezinárodní organizace práce (ILO) máme možnost porovnávat mezi sebou podmínky na trhu práce u mnoha zemí, kde šetření probíhá.

Hlavním účelem VŠPS je získávat v domácnostech reprezentativní údaje o mírách zaměstnanosti a nezaměstnanosti, které ukazují relativní podíl zaměstnaných na praceschopné populaci, resp. podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivní populaci. Sbíraná data však slouží také k výpočtům ukazatelů o práci v detailních tříděních, která jsou pak využívána jako podklad pro změny národní a evropské legislativy i pro hodnocení dopadů přijatých opatření.

Výběrovou jednotkou, u níž šetření probíhá, je byt. Výběr bytů se provádí dvoustupňovým náhodným výběrem. V prvním stupni jsou z Registru sčítacích obvodů náhodně vybrány sčítací obvody, což jsou nejmenší existující územní jednotky ČR. Z každého z takto vybraných sčítacích obvodů se pak na druhém stupni náhodně vybere 6 obydlených bytů jednoznačně identifikovaných adresou, příj. číslem, resp. pořadím bytu v domě. Výběr pokrývá všechny kraje ČR. Rozsah výběru za kraj se odvíjí od počtu obyvatel kraje.

Jednotkami zjišťování jsou všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě. Šetření je koncipováno jako rotační panel, což znamená, že domácnosti se účastní šetření celkem pět čtvrtletí za sebou. Každé čtvrtletí dochází k obměně 20 % souboru tím, že domácnosti, u nichž skončil cyklus sledování, jsou nahrazeny domácnostmi z nově vybraných bytů.

Nový přepoččet na celkovou populaci bydlící v soukromých domácnostech

Vzhledem k tomu, že se jedná o výběrové šetření, je nutné vztáhnout daný výběrový soubor na odpovídající populační úhrn. To probíhá s pomocí vah přidělovaných každé osobě. VŠPS probíhá pouze v soukromých domácnostech. Proto budou pro konstrukci vah od populačních úhrnů z demografické statistiky nově odečteny odhady počtu osob bydlících mimo soukromé domácnosti, tj. žijících v tzv. kolektivních domácnostech (nápravných zařízeních, ústavech sociální péče, domovech důchodců apod.) na základě údajů statistiky sociálního zabezpečení, a dále odhady počtu vězňů a počtu přistěhovaných cizinců, jež nežijí v bytech. Tento způsob je již používán v ostatních šetřeních ČSÚ v domácnostech.

Zároveň se do populačního úhrnu začnou započítávat váleční uprchlíci z Ukrajiny na základě nově zveřejněných výsledků statistiky obyvatelstva. Obě úpravy vah mají protichůdný efekt na celkový výsledek. Změna v číselných výsledcích je tak zmenšena a pro klíčové ukazatele zásadně nepřekročí rozsah volatility, která se v časové řadě vyskytuje běžně v důsledku výběrové chyby.

Změna se projeví ve výstupech ČSÚ postupně, v závislosti na datu publikace. 1. srpna zveřejněná Rychlá informace Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity za měsíc červen již bude obsahovat i výsledky v nové metodice, aby měl uživatel možnost srovnání. Následovat budou datové sady se čtvrtletními a nakonec ročními výsledky VŠPS s použitím nových vah. Od referenčního období 3. čtvrtletí 2023 a dál budou zveřejňovány již jen výsledky v nové metodice. Rovněž data za celý rok 2023 budou následně vypočtena jen s novými vahami. Zároveň budou zpětně přepočteny do nové metodiky i klíčové ukazatele o zaměstnanosti a nezaměstnanosti, a to v časové řadě od referenčního roku 2018.

<https://www.czso.cz/csu/czso/zmena-v-metodach-odhadu-pracovnich-sil->